

Način na koji se u Srbiji donosi ustav novi je poraz demokratskih snaga i zabrinjavajući znak njihove slabosti i oportunizma. Proces koji bi trebalo da bude povod za dugotrajnu, ozbiljnu javnu raspravu u Srbiji je pretvoren u tajni dogovor tri političke partije koji poslanici najviše zakonodavne institucije treba da usvoje takoreći na slepo, posle cela dva dana za analizu ponuđenog ustava. Dva dana!?

Posle odugovlačenja od šest godina donošenje ustava je pretvoreno u grozničavu trku s vremenom čiji jedini razlog vidim u očuvanju pozicije vladajućih stranaka.

U svemu tome građanima je prvo zaprećeno da neće biti dobri Srbi, tj. neće biti Srbi uopšte, ukoliko ne usvoje rečenicu iz preambule. Šta se, osim čuvene zakletve, nalazi u ustavu, kao da nije važno. Kao da je neko na ustav udario čuveni pečat „Državna tajna“. Moramo im verovati na reč da je sve u ustavu „kako treba i u srpskom interesu“. Majke mi.

Javna rasprava i transparentnost su ključna obeležja demokratije. Kada toga nema, nema ni demokratije, šta god u ustavu ili na tarabi pisalo.

Uzmi il ostavi.

VESNA RAKIĆ VODINELIĆ.

Ovo nije prilog raspravi o Ustavu Srbije, jer te rasprave nema i neće je ni biti, budući da vlast nikad nije ni mislila da je dopusti. Ovo nije analiza novog Ustava, jer se tako nešto ne može obaviti u novinskom članku.

Ovo je poziv da razmislimo i odlučimo hoćemo li pristati na položaj podanika koji nam vlast gotovo besprizivno nameće ili ćemo je naterati da razume da suverenost odista potiče od građana, kako nesmotreno zapisaše u čl. 2 novog Ustava.

(U ovom tekstu, reč „vlast“ nema svoje uobičajeno značenje. Zbog načina na koji je Predlog ustava utvrđen, pod ovim pojmom podrazumevam Vladu, Skupštinu i vrhove svih parlamentarnih političkih stranaka.)

Zašto ne treba izići na referendum ili zašto treba reći ne?

Prva grupa razloga leži u zloupotrebi ustavne procedure kojom je zaskočeno društvo Srbije, a i u neprimerenoj „argumentaciji“ kojom nas Vlada i njoj bliski ovih dana zasipaju.

Njihova teza br. 1: Ustav je neophodno doneti zbog pozicije Srbije u pregovorima o statusu Kosova, jer će, navodno, ta pozicija biti ojačana, ako se u Ustavu kaže da je Kosovo i Metohija sastavni deo Srbije. Pritom se u tajnosti drže imena onih pregovarača iz međunarodne zajednice, koji navodno smatraju da će ovim položaj Srbije odista biti poboljšán.

Ovu tvrdnju odista nije teško pobiti. Najpre, ustav svake države je njen unilateralni akt, pa kao takav ne obavezuje ni pravno, a ni politički međunarodne organizacije i druge države. Ko god je završio srednju školu mogao je naučiti da državne granice Srbije nisu bile određivane ustavima, već međunarodnim (mirovnim) ugovorima. Naivno je verovati da se one ustavom mogu odbraniti. Dovoljan je zdrav razum da se pojmi kako ustav kao normativna forma ne može pomerati granice realnosti. Pored toga, Kosovo i Metohija je već Ustavom Srbije iz 1990. godine uređeno kao integralni deo teritorije Srbije, pa međunarodna zajednica ipak vodi pregovore kojima je cilj određivanje drugačijeg statusa Kosova od onog predviđenog Ustavom. U novom Predlogu ustava, Kosovo i Metohija se pominje u preambuli i u čl. 182. Preambula se poziva na državnu tradiciju Srba i na ravnopravnost svih naroda, a potom se posvećuje tvrdnji da je Kosovo i Metohija „suštinska autonomija“ u okviru suverene Srbije. Ovakva preambula ne odražava osnovne konstitucionalne principe države i uživanja ljudskih prava, nego izgleda kao da se Ustav donosi samo radi tvrdnje da je Kosovo i Metohija u sastavu Srbije, što je – blago je reći neuobičajena – već i neskiveno gubitnička pozicija.

Drugim rečima: Preambula Ustava je još jedini preostali argument u našim pregovorima.